

Handläggare
Maria Pettersson
Telefon: 08-50828834**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2026-05-19, p 16

Uppdatering av stadens särskilda kostrekommendationer för egenfångad fisk i Stockholm

Förvaltningens förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att

1. Upphäva beslut om kostråd avseende egenfångad fisk i Stockholms vattenförekomster, §24, 2022-06-07 (dnr 2022-10772).
2. Anta följande kostråd för egenfångad fisk i vattenförekomster inom Stockholms stad:
 - ***För Magelungen och Drevviken:***
Allmänheten avråds från att äta egenfångad fisk.
 - ***För Brunnsviken, Ulvsundasjön, Riddarfjärden, Årstaviken, Görväln, Fiskarfjärden, Flaten, Trekanten och Sicklasjön:***
Den som vill bli gravid i framtiden, barn, ungdomar, gravida och ammande bör inte äta fisk från dessa sjöar oftare än högst 2-3 gånger/år. Övriga kan äta fisk från dessa sjöar högst en gång i veckan.
3. Skicka beslutet för kännedom till berörda stadsdelsnämnder, idrottsnämnden, länsstyrelsen samt till berörda grannkommuner.
4. Justera beslutet omedelbart.

Sammanfattning

Resultaten från stadens övervakning av miljögifter i vattenmiljön visar att det finns förhöjda halter PFAS generellt i Stockholms vattenförekomster. Halterna av PFOS i ytvatten och fisk överskrider miljökvalitetsnormerna i många av stadens vattenförekomster, även i sjöar och vikar utan en tydlig lokal påverkan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fattade med anledning av detta 2022 beslut om att anta särskilda kostrekommendationer för egenfångad fisk i vattenförekomster inom Stockholms stad (§24, 2022-06-07, dnr 2022-10772). Råden gäller tills vidare.

I samråd med Livsmedelsverket har miljöförvaltningen, utifrån nya övervakningsresultat, tagit fram förslag på uppdaterade särskilda kostrekommendationer för egenfångad fisk inom Stockholms stad. De uppdaterade rekommendationerna innebär ett mer restriktivt råd för Drevviken och Fiskarfjärden medan rådet för flera vatten blir mindre strikt. Kostrekommendationerna utgör inte något förbud utan är endast rekommendationer till allmänheten. De utgör heller inte något förbud mot att fiska i berörda vattenförekomster.

Bakgrund

Livsmedelsverkets rekommendationer för egenfångad fisk

PFAS (poly- och perfluorerade alkylsubstanser) eller högfluorerade ämnen är ett samlingsnamn för en grupp på tusentals olika fluorerade organiska ämnen med varierande egenskaper och bred användning i samhället. PFOS är det ämne i PFAS-gruppen som förekommer i högst halt i fisk.

Den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) sänkte 2020 kraftigt det hälsobaserade riktvärdet för det tolererbara veckointaget (TVI) av PFAS via livsmedel inklusive dricksvatten. EFSA har även i uppdrag att ta fram en risk- och nyttovärdering för fisk, där nyttan med att äta fisk ska vägas mot risken att utsättas för olika miljögifter, bland annat PFAS. Detta arbete beräknas vara klart någon gång under 2027–2028.

I avvaktan på EFSAs risk- och nyttovärdering har Livsmedelsverket tagit fram tillfälliga rekommendationer för egenfångad fisk. Dessa rekommendationer har förändrats något över tid i takt med att kunskap och gränsvärden har utvecklats.

Idag rekommenderar Livsmedelsverket undersökning av PFAS4 (PFOS, PFOA, PFNA och PFHxS), den summaparameter som det finns TVI för. Livsmedelsverket bedömer att risken att konsumera fisk med halter som innebär att man överstiger TVI under kortare perioder inte medför någon ökad risk för hälsan. Däremot är det viktigt att, om möjligt, begränsa eller avstå från att regelbundet äta fisk som man vet innehåller höga halter av PFAS.

Förekomsten av PFAS i fisk inom Stockholms stad

Stockholms stad övervakar sedan länge vattenkvaliteten i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten. I övervakningen ingår bland annat att årligen genomföra mätningar av halter av PFAS i ytvatten och fisk. Resultaten visar att det finns förhöjda halter PFAS generellt i Stockholms vattenförekomster. Halterna av PFOS i ytvatten och fisk överskrider miljökvalitetsnormerna i många av stadens vattenförekomster, även i sjöar och vikar utan tydlig lokal källa till föroreningsutsläpp.

Kontakt med Livsmedelsverket

Mot bakgrund av de höga halterna PFOS i fisk och Livsmedelsverkets tillfälliga rekommendationer för egenfångad fisk tog förvaltningen 2021 kontakt med Livsmedelsverket. I samråd med Livsmedelsverket fastställdes att det var lämpligt att tillämpa särskilda kostrekommendationer för alla de sjöar där miljökvalitetsnormen för PFOS i fisk överskreds i övervakningsabborre. Miljö- och hälsoskyddsnämnden fattade 2022 beslut om att anta särskilda kostrekommendationer för egenfångad fisk i vattenförekomster inom Stockholms stad (§24, 2022-06-07, dnr 2022-10772).

Miljöförvaltningen har med utgångspunkt i nya övervakningsresultat sett över rekommendationerna och i samråd med Livsmedelsverket tagit fram förslag på uppdaterade särskilda kostrekommendationer för egenfångad fisk från vattenförekomster inom Stockholms stad.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Enligt artikel 10 förordning 178/2002 (EG) ska myndigheter, när det finns välgrundad anledning att misstänka att ett livsmedel kan utgöra en risk för människors eller djurs hälsa, bland annat vidta lämpliga åtgärder för att informera allmänheten om hälsoriskens art.

Efter samråd med Livsmedelsverket föreslår förvaltningen att nämnden ska besluta om följande särskilda kostrekommendationer för konsumtion av egenfångad fisk från vattenförekomster inom Stockholms stad:

- ***För Magelungen och Drevviken:***
Allmänheten avråds från att äta egenfångad fisk.

- ***För Brunnsviken, Ulvsundasjön, Riddarfjärden, Årstaviken, Görväln, Fiskarfjärden, Flaten, Trekanten och Sicklasjön:***
Den som vill bli gravid i framtiden, barn, ungdomar, gravida och ammande bör inte äta fisk från dessa sjöar oftare än högst 2-3 gånger/år. Övriga kan äta fisk från dessa sjöar högst en gång i veckan.

Kommentar: Denna rekommendation motsvarar den nationella rekommendation som Livsmedelsverket ger avseende barn upp till 18 år, den som vill bli gravid i framtiden, gravida och ammande när det gäller fisk som kan innehålla höga halter dioxin och PCB, exempelvis strömming och Östersjölax.

Kostrekommendationerna utgör dock inte något förbud utan är endast rekommendationer till allmänheten. De utgör heller inte något förbud mot att fiska i berörda vattenförekomster.

Rekommendationerna gäller tills vidare.

När EFSA:s risk- och nyttovärdering för fisk presenterats kan rekommendationerna behöva ses över.

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Maria Svanholm
Avdelningschef
Miljöförvaltningen